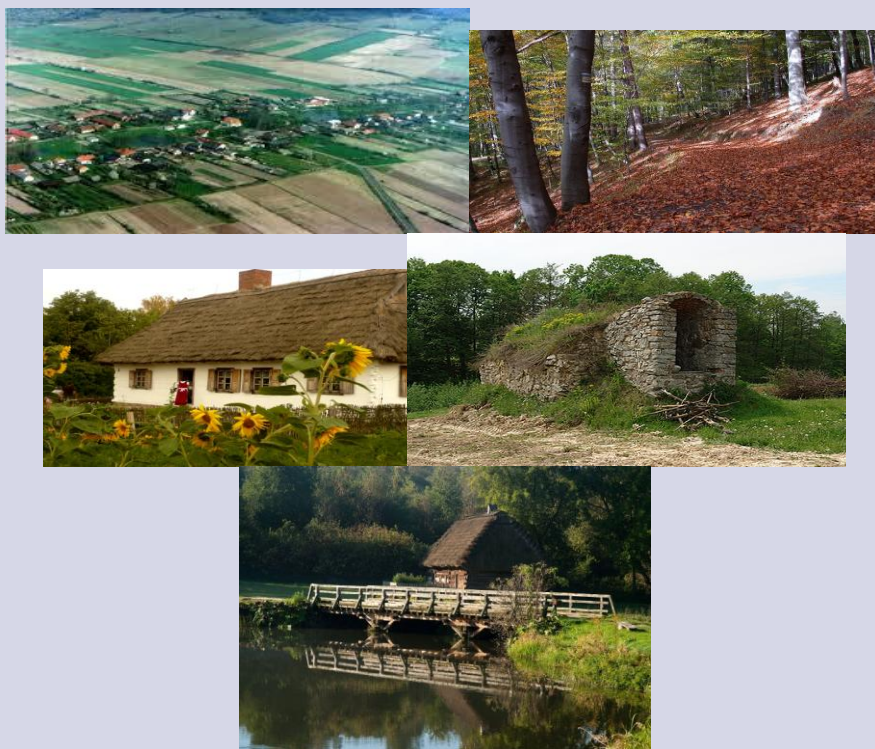

Centrum Doradztwa Rolniczego
w Brwinowie Oddział w Krakowie

Jednostki Doradztwa Rolniczego partnerem KSOW

Dobre praktyki

Kraków grudzień 2010

Szanowni Państwo

Przekazujemy Państwu materiał informacyjny dotyczący aktywności publicznych jednostek doradztwa rolniczego jako partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Opracowanie powstało w wyniku przeprowadzonego we wrześniu 2010 roku przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie sondażowego badania ankietowego wśród Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rolniczego, seminarium internetowego, forum dyskusyjnego oraz czatu gdzie doradcy mieli możliwość zaprezentowania swoich opinii dotyczących znaczenia KSOW w rozwoju obszarów wiejskich, a także wymiany doświadczeń w zakresie realizacji różnych przedsięwzięć podejmowanych w ramach realizacji Planów Działania Sekretariatów Regionalnych KSOW. Zarówno podczas forum dyskusyjnego jak i czatu doradcy wyrażali oczekiwania dotyczące upowszechnienia przykładowych inicjatyw realizowanych przez WODR-y oraz CDR. Poniższy materiał jest próbą odpowiedzi na powyższe zapotrzebowanie.

Jarosław Bomba

Dyrektor CDR O/Kraków

Udział ośrodków doradztwa rolniczego w realizacji konkretnych przedsięwzięć

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie, doceniając rolę i znaczenie Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, także Sekretariatów Regionalnych KSOW w rozwoju obszarów wiejskich, podejmuje szereg działań promujących idee sieci, szczególnie wśród publicznych jednostek doradztwa rolniczego. W celu upowszechnienia różnorodnych działań realizowanych przez WODR w partnerstwie z Sekretariatami Regionalnymi KSOW w ramach Regionalnych Planów Działania KSOW we wrześniu 2010 roku przeprowadziliśmy ankietę sondażową, która dostarczyła nam informacji o aktywności WODR w tym zakresie.

Z analizy ankiet sondażowych wynika, iż ośrodki doradztwa rolniczego są zaangażowanymi partnerami sieci obszarów wiejskich. Aktywnie uczestniczą w kreowaniu Regionalnych Planów Działania. W kolejnych latach funkcjonowania KSOW ośrodki doradztwa rolniczego oczekują jeszcze więcej partnerskiego dialogu, uważniejszej analizy zgłaszanych propozycji, jednym słowem ściślejszej współpracy.

Zgodnie z oczekiwaniami badanych Sekretariaty Regionalne powinny umacniać swoją rolę inicjatora, ale też animatora ważnych dla regionu działań służących rozwojowi obszarów wiejskich. Umożliwiać wymianę poglądów pomiędzy nauką, doradztwem i praktyką poprzez wspieranie, inicjowanie konferencji, seminariów, warsztatów, podczas których możliwa byłaby wymiana wiedzy i doświadczeń pomocnych w rozwiązywaniu kluczowych dla rozwoju obszarów wiejskich regionu problemów.

W kolejnych planach działania należałoby więc więcej miejsca poświęcić tworzeniu i wspieraniu nowych wewnętrznych sieci współpracy, co pozwoliłoby na lepsze wykorzystanie możliwości merytorycznych, kadrowych, technicznych i finansowych partnerów i sektorów. Sprzyjałoby to osiągnięciu zasadniczego celu KSOW jakim jest „sieciowanie”, a także podnoszeniu wiedzy wśród partnerów – **uczymy się od siebie nawzajem** czyli budowaniu kapitału społecznego.

Wybrane przykłady projektów realizowanych w partnerstwie:

1. **Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** współrealizował konkursy: „Najlepsze gospodarstwo agroturystyczne”, „Nasze dziedzictwo kulinarne”, „Piękna wieś” we współpracy z Urzędem Marszałkowskim oraz konferencję „Podsumowanie konkursu na najlepsze gospodarstwo ekologiczne w aspekcie opłacalności produkcji ekologicznej, spełnienie standardów ochrony środowiska oraz wymogów wzajemnej zgodności”. Ponadto w ramach planu działania na lata 2010 – 2011 PODR współrealizuje i dalej zamierza współrealizować, oprócz konkursów, wystawy, wyjazd studyjny na targi „Kaszubska Jesień Rolnicza” w celu poznania dobrych praktyk w zakresie organizacji i funkcjonowania grup producentów rolnych oraz instytucji obsługujących grupy (w partnerstwie z UM).
2. **Świętokrzyski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** realizował we współpracy z Urzędem Marszałkowskim, Polską Izbą Produktu Regionalnego i Lokalnego konkurs „Nasze kulinarne dziedzictwo” oraz w partnerstwie z KRUS i Izbą Rolniczą konkurs „Bezpieczne gospodarstwo rolne”. W realizacji

powyższych przedsięwzięć ŚODR deklaruje udział także w latach 2010 – 2011.

3. **Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** realizował spotkania informacyjno – warsztatowe dotyczące istoty KSOW i jego roli w usprawnianiu i realizacji PROW 2007 – 2013 oraz udziału partnerów KSOW w przygotowaniu i realizacji Planu Działania SR KSOW.

4. **Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** współrealizował: wojewódzki konkurs na „Najlepsze gospodarstwo agroturystyczne 2009”, wojewódzki etap konkursu na „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne” w kategorii ekologia – środowisko i ekologiczne gospodarstwo towarowe, wojewódzki etap konkursu „Nasze kulinarne dziedzictwo – smaki regionów”. Ten ostatni konkurs w partnerstwie z Polską Izbą Produktu Lokalnego i Regionalnego. W ramach Planu Działania 2010 – 2011 oprócz udziału w realizacji w/w konkursów, będzie realizował konkurs na „Najciekawszą kronikę KGW 2010”

5. **Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego** wspólnie z Urzędem Marszałkowskim oraz CDR O/Radom organizował konkursy ekologiczne, szkolenia z zakresu rejestracji produktów tradycyjnych, a także warunków i korzyści związanych z produkcją produktów lokalnych.

6. **Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** – konkurs „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne” w partnerstwie z KRUS, KSOW, UM, konkurs „Nasze dziedzictwo kulinarne – smaki regionów” (główny organizator Departament Rolnictwa UM, przy udziale KSOW, ODR, oraz gmin), konkurs „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne” - szczebel wojewódzki, organizacja przez ODR, zakup nagród przez KSOW. W ramach Planu Działania 2010 – 2011 będzie uczestniczył w realizacji: konkursu „Najestetyczniejsze gospodarstwo agroturystyczne”, „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne” w kategorii ekologia i środowisko „Aroliga” etap wojewódzki. Turniej wsi „Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość”, „Mączne pyszności mieszkańców obszarów wiejskich”.

7. **Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego** był współorganizatorem na szczeblu wojewódzkim konkursu „Na najlepsze gospodarstwo ekologiczne” oraz we współpracy z UM konkursu na „Najlepsze gospodarstwo agroturystyczne – zielona grusza”. Oprócz kontynuacji w/w konkursów w latach 2010 – 2011 zamierza realizować olimpiadę dla mieszkańców obszarów wiejskich nt. tradycji, folkloru, produktu regionalnego i tradycyjnego.

8. **Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** – konferencja podsumowująca konkurs „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne”, konkurs „Przyjazna wieś” – na najlepszy projekt infrastrukturalny.

9. **Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** – współorganizował konkurs „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne”, kiermasz świąteczny.

10. **Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** – konkurs na „Najlepsze gospodarstwo ekologiczne” oraz konferencja podsumowująca konkurs.

W ramach Działania: „Przeniesienie dobrych praktyk, projektów innowacyjnych oraz organizacja wymiany doświadczeń i „know-how” KSOW 2008-2009” 50% z pośród biorących udział w badaniu ośrodków doradztwa rolniczego, deklaruje udział w realizacji regionalnego Planu Działania. Najczęściej realizowane bądź współrealizowane przedsięwzięcia to: konferencje (Śląski ODR, Opolski ODR, Lubuski ODR, Lubelski ODR), seminaria (Śląski ODR, Opolski ODR, Wielkopolski

ODR, Podlaski ODR), warsztaty (Opolski ODR, Śląski ODR), fora dyskusyjne (Lubelski ODR), wydanie publikacji (Śląski ODR), wydanie materiałów informacyjno – promocyjnych (Śląski ODR, Opolski ODR, Lubuski ODR), wizyty studyjne (Lubelski ODR, Opolski ODR, Podlaski ODR)

Niektóre przykłady realizowanych przedsięwzięć:

1. **Wielkopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** – seminarium dla grup producentów rolnych „Możliwości wykorzystania środków UE”
2. **Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** współrealizował warsztaty dla LGD województwa śląskiego
3. **Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** konferencję „Marka wiejskiego produktu turystycznego” i „Rolnictwo ekologiczne – teraźniejszość i przyszłość” (organizacja ODR – KSOW); opracowanie i druk katalogów: laureaci gospodarstwa agroturystyczne oraz gospodarstwa biorące udział w konkursie ekologicznym.
4. W ramach Planu Działania 2010 – 2011 **LODR** będzie realizował konferencję „Wykorzystanie produktów regionalnych i tradycyjnych w agroturystyce”, konferencję podsumowującą konkurs ekologiczny, wyjazd studyjny dla wiejskich liderów „Zasady funkcjonowania wiosek tematycznych jako forma aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich”.
5. W ramach Planu Działania 2010 – 2011 **Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** współorganizuje z SR KSOW i Dolnośląską Izbą Rolniczą XV regionalną Wystawę zwierząt Hodowlanych oraz warsztaty dla kierowników zespołów ludowych z udziałem etnografów i muzykologów.
6. **Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** – SR KSOW zapewnił LGD możliwość zorganizowania stoisk promocyjnych na organizowanej przez MODR wystawie Agropromocja.

W realizacji Działania: „Przygotowanie programów szkoleniowych dla LGD w procesie tworzenia, w tym wymiana doświadczeń między LGD” deklaruje udział **Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego**, który w partnerstwie z wydziałem Terenów Wiejskich UM oraz Śląskim Związkiem Gmin i Powiatów realizował spotkania partnerów KSOW w tym głównie przedstawicieli LGD oraz Kongres „Odnowa Wsi”

W latach 2010 – 2011 - współrealizacja pokazów produktów regionalnych w konkursie „Nasze Kulinarne Dziedzictwo” oraz pokazów „Śląskie smaki” i wystawach „Krajowa Wystawa Rolnicza – Ogólnopolskie Dożynki Jasnogórskie”, „Wystawa Rybacka – Skoczów”. Przedsięwzięcia realizowane w partnerstwie z Wydziałem Gospodarki UM, Wydziałem Terenów Wiejskich WM, Śląską Izbą Rolniczą, KGW itp.

Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego był w 2010 r. współorganizatorem spotkania tematycznego pt. „Bieżące funkcjonowanie LGD na Dolnym Śląsku”

W ramach Działania: „Zarządzanie siecią” uczestniczył **Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego**, który współpracował z UM, Śląskim Związkiem Gmin i Powiatów, FAOW i FAPA w zakresie utworzenia nieformalnej sieci „Silesia Leader Network”

Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego – we współpracy z SR KSOW – wydanie biuletynu informacyjnego o zadaniach zaplanowanych do realizacji w Planie Działania 2010 – 2011 z terminarzem wydarzeń z zakresu promocji produktów

tradycyjnych i regionalnych, agroturystycznych i ekologicznych wraz z folderem promującym działania zrealizowane w ramach planu 2008 – 2009.

Współdział w realizacji Działania: „Pomoc techniczna dla współpracy międzyterytorialnej i transgranicznej” deklarują trzy ośrodki doradztwa rolniczego m.in. **Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** realizował wyjazd studyjny do Kraju Związkowego Turynii zorganizowany dla LGD w celu wymiany doświadczeń i informacji w zakresie wdrażania Osi IV Leader.

Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego współrealizuje z SR KSOW wyjazd studyjny do Saksonii dla Grup Producentów Rolnych.

Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego realizowały ponadto różne przedsięwzięcia w ramach pozostałych działań w tym w ramach działania „Wymiana wiedzy oraz ocena polityki w zakresie rozwoju obszarów wiejskich” Dla przykładu **Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** organizował trzy seminaria dla partnerów KSOW „Krajowy Plan Strategiczny – podstawą dla realizacji działań PROW” a **Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego** konferencję na temat „Odnawialne źródła energii na obszarach wiejskich”

Ocena współpracy z Sekretariatami Regionalnymi KSOW.

W ankiecie pytaliśmy uczestniczących w badaniach o współpracę z Sekretariatami Regionalnymi KSOW. Przyjęta została następująca skala ocen: bardzo dobra, dobra, zadawalająca, brak współpracy. 25% biorących udział w sondażu uznało współpracę z SR KSOW za bardzo dobrą, drugie tyle za dobrą, 25% badanych za zadawalającą, tylko w jednym przypadku oceniono, że współpracy brak, w trzech przypadkach nie udzielono odpowiedzi.

Biorący udział w badaniu sondażowym prezentowali także swoje uwagi dotyczące tematyki zawartej w Regionalnych Planach Działania. Generalnie oceny są pozytywne. Przedstawiciele ODR uważają, że przyjęte Plany Działania na lata 2010 – 2011 sprzyjają pobudzeniu aktywności, wyzwalają różnorodne inicjatywy, służą wymianie doświadczeń co powinno wspierać rozwój obszarów wiejskich. Postulują by w kolejnych Planach Działania więcej uwagi poświęcać inspirowaniu działalności sieci, partnerskiemu dialogowi – konferencje, seminaria dla partnerów sieci podczas których możliwa byłaby wymiana wiedzy i doświadczeń w ważnych dla obszarów wiejskich tematach. Wśród najczęściej wymienianych tematów znajdują się:

1. Dywersyfikacja dochodów gospodarstwa rolnego
2. Ekologia i ochrona środowiska, odnawialne źródła energii, integrowane technologie produkcji.
3. Funkcjonowanie agroturystyki na obszarach Natura 2000
4. Wdrażanie rachunkowości rolnej
5. Wspieranie tworzenia i funkcjonowania NGO na obszarach wiejskich
6. Rola prasy w rozwoju obszarów wiejskich
7. Przykłady działalności pozarolniczej w formie katalogu

DOBRE PRAKTYKI – WSPÓŁPRACA WODR Z KSOW

Przykład I

Małopolska Konferencja „Odnawialne źródła energii na obszarach wiejskich”

Opracowała: Jadwiga Nowakowska

Organizatorzy:

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego – Sekretariat Regionalny KSOW
Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach

Miejsce:

Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Karniowicach

Uczestnicy:

W konferencji uczestniczyli: rolnicy, przedsiębiorcy, samorządowcy, przedstawiciele nauki, uczniowie i studenci – ponad 200 osób.

Opis:

Celem konferencji „Odnawialne źródła energii na obszarach wiejskich” była wymiana wiedzy i doświadczeń w zakresie OZE. W konferencji uczestniczyli rolnicy, przedsiębiorcy, samorządowcy, przedstawiciele nauki, uczniowie i studenci.

Podczas konferencji specjaliści z Akademii Górniczo-Hutniczej, Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Instytutu Gospodarki Surowcami i Energią PAN oraz Państwowego Instytutu Badawczego w Balicach przedstawili perspektywy

rozwoju odnawialnych źródeł energii. Uczestnicy konferencji omawiali także zadania rolnictwa w kontekście zmian klimatycznych, możliwości wykorzystania energetyki wodnej w Małopolsce, w tym warunki lokalizacji elektrowni wodnych, problemy oszczędzania energii. Przedstawione zostały także możliwości pozyskiwania środków unijnych na projekty z zakresu odnawialnych źródeł energii oraz przykłady dobrych praktyk.

Konferencja jest przykładem wymiany wiedzy i doświadczeń różnych środowisk pracujących w zakresie tej samej problematyki.

Projekt finansowany był ze środków Małopolskiego Sekretariatu Regionalnego KSOW.

Przykład II – opracowanie: Karolina Lasoń, Karolina Boba

Wyjazd szkoleniowy „Dobre praktyki i praktyczne aspekty funkcjonowania LGD – wizyta terenowa obszarów objętych działaniem LGD na Polskim Spiszu oraz w Niemczech”

Organizatorzy:

- Lubelski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli
- Sekretariat Regionalny KSOW Województwa Lubelskiego w Lublinie

Miejsce:

Region polskiego Spisza oraz niemieckiego Wartburga

Uczestnicy:

40 przedstawicieli LGD oraz innych organizacji i instytucji (m. in. UG, UM, LODR, lokalnych stowarzyszeń) działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich z terenu województwa lubelskiego - partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

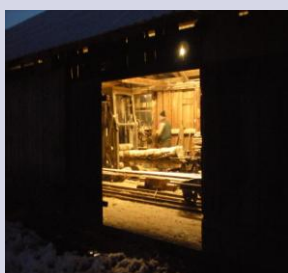
Opis:

Głównym celem wizyty było zapoznanie się ze sposobami pracy nad rozwojem regionu oraz kierunkami działania, a także sposobami wykorzystywania środków zewnętrznych przez LGD w Polsce i Niemczech.

W dniach 19 do 22 października uczestnicy odwiedzili obszar działania Lokalnej Grupy Działania Rozwój Spisza i Okolicy. Podczas pobytu na Spiszu uczestnicy wyjazdu mieli okazję poznać walory kulturowe, historyczne oraz przyrodnicze polskiego Spisza i okolic (m.in. zamek w Niedzicy, kościół pw. św. Michała Archaniola w Dębnie Podhalańskim, Dom Pamięci Ks. Prof. Józefa Tischnera w Łopusznej, szałas pasterskie oraz tartak w Jurgowie, Zagrodę Korkoszów na Czarnej Górze będącą filią Muzeum Tatrzańskiego, Rezerwat Przyrody Przełom Białki pod Krempachami, Szkołę Ginących Zawodów Folkloru i Sztuki Ludowej w Bukowinie Tatrzańskiej, Termy bukowińskie).

***Uczestnicy przed
Kościółem św.
Michała Archaniola***

***tartak napędzany
Kółem wodnym
w Jurgowie***

termy bukowińskie

Bardzo istotnym z uwagi na merytoryczne aspekty wyjazdu było spotkanie z Zarządem Stowarzyszenia Rozwoju Spisza i Okolicy. Prezes Stowarzyszenia - p. Julian Kowalczyk przedstawił dotychczasowy dorobek LGD, lokalną strategię rozwoju - jej założenia oraz aktualne miejsca realizacji, obszar działania oraz plany na przyszłość. Uczestnicy wizyty studyjnej mieli możliwość dyskusyjnego spotkania z przedstawicielami LGD m. in. na temat problemów jakie musi rozwiązywać LGD oraz współpracy z innymi LGD. Rozmowa jaka się wywiązała pomiędzy przedstawicielami LGD ze Spisza oraz z województwa lubelskiego przyczyniła się do wymiany doświadczeń i nawiązania kontaktów w celu wspólnych przedsięwzięć w przyszłości.

Zapoznając się z wartościami folklorystycznymi i dziedzictwem kulturowym obszaru objętego działaniem lokalnej grupy działania, uczestnicy mogli lepiej

doświadczyć problemów z jakimi borykają się członkowie LGD oraz zapoznać z możliwościami jakie daje program Leader, który ma przyczyniać się do poprawy jakości życia na obszarach wiejskich.

Druga część wyjazdu studyjnego obejmowała wizytę w dn. 23-25 października na terenie działania LGD Regionu Wartburg w Niemczech. Uczestnicy zwiedzili m. in. wzorcowe gospodarstwo ekologiczne *Bioland* w Creuzburg, częściowo wyremontowane ze środków Leader+ oraz gospodarstwo wielkopowierzchniowe *Rhönlandhof* (o łącznej pow. 4.176 ha), które jest przykładem wykorzystania środków leaderowskich z nowego okresu programowania 2007-2013.

gospodarstwo Rhönlandhof

Podczas spaceru po miejscowości Dermbach przedstawiono aktualnie realizowany przez LGD projekt polegający na odrestaurowaniu zabytkowego XVII-wiecznego dworu saksońskiego (w ramach działania „odnowa wsi” oraz „rewitalizacja”) oraz niewielkie gospodarstwo rolne produkujące różnego smaku lody. W muzeum regionalnym *Heimatmuseum* natomiast zapoznano uczestników z historią regionu Rhön. W drodze do Bad Salzungen przewidziano zwiedzanie wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO zamku *Wartburg* górującego nad miastem Eisenach.

Dużym zainteresowaniem uczestników cieszyła się również wybudowana w ramach programu Leader+ wioska celtycka w Sünna.

uczestnicy na dziedzińcu zamku Wartburg

wioska celtycka w Sünna

Uczestnicy wizyty studyjnej spotkali się również z menadżerem regionalnym LGD Regionu Wartburg – panem Mirko Klich, który przedstawił krótką charakterystykę regionu objętego działalnością LGD, wybrane projekty zrealizowane w ramach Programu Leader+ oraz w ramach nowego okresu programowania 2007-2013, a także planowane przedsięwzięcia.

W trakcie spotkania wywiązała się dyskusja na temat praktycznych aspektów wdrażanych projektów oraz instrumentów będących w dyspozycji LGD.

Ponadto uczestnicy spotkali się z przedstawicielami władz uzdrowskiego miasta Bad Salzungen. Rozmawiano m.in. o ewentualnej przyszłej współpracy miast uzdrowskich z terenu województwa lubelskiego z miastem Bad Salzungen.

Bezpośredni kontakt przedstawicieli polskich LGD oraz innych organizacji działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich z terenu województwa lubelskiego z członkami niemieckiej LGD pozwolił na wymianę doświadczeń, skonfrontowanie różnic we wdrażaniu Programu Leader w obu krajach oraz nawiązanie nowych kontaktów niezbędnych do przyszłej współpracy międzynarodowej.

Przykład III – opracowała Marta Starmach

Wizyta studyjna na Węgrzech

W dniach 28 listopada do 1 grudnia 2010 r. Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Krakowie zorganizowało wyjazd studyjny na Węgry w okolice Egeru i Miszkolca w ramach działania „Wyjazdy w celu wymiany informacji, doświadczeń i know-how z zakresu rozwoju obszarów wiejskich”, zgodnie z Planem Działania KSOW na lata 2010-2011 w ramach schematu III „Stworzenie i utrzymanie Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich” - Pomoc Techniczna Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013.

Program merytoryczny w LGD Bűkk-Mag

Degustacja win tokajskich

W wyjeździe studyjnym uczestniczyli przedstawiciele Lokalnych Grup Działania, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – Oddział Regionalny w Krakowie, przedstawiciele Samorządu Województwa Małopolskiego, w tym pracownicy zespołu ds. Leader i KSOW oraz specjaliści z CDR o /Kraków – łącznie 40 osób.

Celem wizyty studyjnej była wymiana doświadczeń oraz informacji na temat dobrych praktyk realizowanych w ramach PROW 2007-2013 na Węgrzech, ze szczególnym uwzględnieniem osi Leader.

Tematem wiodącym wyjazdu studyjnego były zagadnienia z zakresu odnawialnych źródeł energii, produktu lokalnego oraz rozwoju obszarów wiejskich poprzez turystykę. W trakcie wyjazdu studyjnego uczestnicy spotkali się z przedstawicielami trzech lokalnych grup działania funkcjonujących w regionie Egeru, Miskolca i Tokaju, podczas których mogli zapoznać się z przykładami projektów realizowanymi w ramach

PROW 2007-2013 ze szczególnym uwzględnieniem projektów realizowanych za pośrednictwem lokalnych grup działania w ramach osi Leader. Uczestnicy wizyty studyjnej mieli również możliwość porównania rozwiązań, regulujących wdrażanie osi Leader, przyjętych w Polsce i na Węgrzech.

Przykład IV – opracowała: Jadwiga Nowakowska

LGD z Małopolski na Agropromocji - sztandarowej imprezie promocyjno – handlowej Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego. Agropromocja jest ważnym wydarzeniem wystawienniczo – promocyjnym, której celem jest prezentowanie problematyki wsi, ułatwianie kontaktów biznesowych pomiędzy rolnikami i przedsiębiorcami oraz prezentacja dorobku gospodarczego rolnictwa i dziedzictwa kulturowego małopolskiej wsi. Wystawie towarzyszą liczne konkursy i seminaria. Do udziału w wystawie już kolejny raz MODR zaprosił Lokalne Grupy Działania.

Wystawę odwiedza kilkanaście tysięcy osób, dla LGD jest to znakomita okazja do promocji i informowania o podejmowanych działaniach. W 2010 roku w Agropromocji uczestniczyły m.in. LGD Dunajec – Biała, LGD Podbabiogórze, LGD Korzenna, LGD Na Śliwkowym Szlaku, LGD Stowarzyszenie Królewskiej Puszczy, LGD Pogórzańskie Stowarzyszenie Rozwoju.

Materiał opracowała:
Jadwiga Nowakowska
Główny specjalista CDR O/Kraków